

VM i spel på nyckelharpa 2025

VM i nyckelharpspel 2025 hölls den 14 juni i Kyrkans hus i Österbybruk.

Det första VM hölls 1990 i Österbybruk. De första 20 åren hölls VM vart annat år, med ungdomsmästerskap mellanliggande år. Sedan blev det ett hopp till 2016 och gången efter det ställdes in bl a pga pandemi.

Så nu var VM efterlängtat. Något som också märktes påtagligt när vi av brandsäkerhetsskäl inte fick släppa in alla som kom! De som kom in bjöds inte bara på en tävling, utan såsom flera påpekade efteråt, på en förstklassig njutbar och mångsidig konsert!

Första klassen var kontrabasharpklassen.

Kontrabasharpa kallas den ena av de två vanligaste gammelharptyperna - borduninstrumenten. Under 1800-talet tillkom silverbasharpan som skiljer sig från den äldre harpan i bl. a. genom att melodisträngarna ligger intill varandra och ger möjlighet till dubbelgrepp. Silverbasharpan är således den nyare av de bägge gammelharporna, men på den är man normalt trogen det spelsätt och repertoar som spelades på den förr. Rena nyckelharplåtar såväl som tidens musik den äldre typen som schlagers men spelade på det silverbastypiska sättet.

Kontrabasharpan är alltså är den äldre typen men den spelas i skilda stilar. Allt från hur det är tänkt att det kan ha låtit, via sånt där man har en bättre bild av hur låtarna går - tex efter Byss Kalle, en av de mer kända 1800-talsspelmännen till fiollåtar från när och fjärran.

Amy Hakansson är vår nya världsmästare på kontrabasharpa och spelar gärna låtar från västalarna berättade hon. Hon inledde starkt med en låt som dock är från norra dalarna, men nu ska vi inte hänga upp oss på geografi ,)

Därefter följde en skänklåt.
Juryns motivering till VM-titeln:
Amy Hakansson har ett briljant kontrabassspel, med precis ornamentik och en klar ton i melodispelet och ett utmejslat, lätt bordunspel som passar lika bra i västerdallåtar som i traditionella uppländska nyckelharplåtar. I hennes spel samsas ett livfullt melodispel med ett grundat sväng i en skimrande bordunvärld.

På bilden ser vi Amy till vänster, sedan nästan helt skymd Sigurd Sahlström, Gunnar Fredelius, Christer Wesström samt Sven Ahlbäck. I juryn satt även Peter Puma Hedlund, som inte är med på bilden

Vinnaren i Silverbasharpklassen var Kristofer Suha Pettersson. Han tog därmed nu sin andra titel

Juryns motivering:
Kristofer Suha Pettersson har tagit det omutliga bordunspelet och eldfasta svänget från äldre tiders silverbasharpspelmän till ett självklart uttryck i slängpolskor som får samtida elektronisk dansmusik att verka stillastående. Hans spel är inte bara unikt svängigt utan han har också vårdat och utvecklat dubbelgreppspel och ornamentik till en fascinerande ljudbild.

Kristofer spelade först De Geers Polska, efter att ha påpekat att det gått inflation i det namnet - men att detta är en av dem. Därefter följde låten Sjöfrun (som påstås ha spelats av bl. a. Byss Kalle.)

Därefter kom vi så till de moderna nyckelharporna. Juryn valde i år för första gången att dela ut två titlar i en klass. Det var inte det att juryn inte kunde välja en av dem, men man ville inte. "Gunnar Ahlbäck uttryckte det vid prisutdelningen med orden "två konstnärer som inte går att ställa mot varandra". Man kunde också säga att det vore att ställa två genrer mot varandra.

Anders Mattsson vann VM i Linköping 1994.
Nu var det dags igen.

Han framförde Örebropolskan av Eric Sahlström följt av en låt efter Ivar Tallorth.
Valsätrapolskan

"Anders Mattsson har ett unikt dynamiskt och livfullt spel på kromatisk nyckelharpa som inte står Eric Sahlström efter i briljans och mognad. I Anders Mattssons händer formas varje låt till en fascinerande berättelse där lyssnaren med stadig hand förs genom svängig bondpolska, svindlande harmonier och Ivar Talloroths kluriga fraser ”

Torbjörn Näsborn inledde med Vårdroppar av Eric Sahlström och den följdes av en låt Torbjörn gjort själv och döpt till Vatten.

Juryns motivering:

"Torbjörn Näsborn är nyckelharpspelmannen som med stadig grund i den uppländska folkmusikmyllan sedan tidiga barnaår, förmår inrymma sina rika musikaliska erfarenheter från en professionell violinistkarriär i ett nyckelharpspel som är lika spännande som självklart. Torbjörn har genom sina låtar visat på nya möjligheter för nyckelharpan på samma sätt som en gång Eric Sahlström.

Samtliga bilder ovan och th är tagna av Magnus Holmström.

På den översta bilden ser vi de bägge nya mästarna i den moderna klassen spela en segerlåt vid prisutdelningen

Ovan och till vänster: Inför tävlingsstart.
Nedan: Österbystämmans sedvanliga

harputställning

Tävlingarna hölls i samband med Nyckelharpstämman i Österbybruk. Stämman hölls första gången 1975 - dvs 50 år sedan. Gunnar Ahlbäck var initiativtagare och Österby Folkdanslag stod som värd för stämman många år

VM i nyckelharpspel hölls första gången 1990, så i år var det 35 år sedan första gången. Gunnar Ahlbäck var initiativtagare även där och har varit kommitténs ordförande ända sedan dess. Det är viktigt med kontinuitet och det finns en jurypool som står för den

Till startsidan på Nyckelharpans Forum: <https://nyckelharpansforum.net>